

Project 'Versterking mantelzorg en respijtzorg'

Vragen van de Adviesraad Wmo naar aanleiding van de rapportages van Mezzo, fase 1 en 2.

Algemeen:

1. In de rapportage van Mezzo, waarin gerapporteerd werd over hun bevindingen met betrekking tot versterking mantelzorg en respijtzorg, staat dat er 30.000 mantelzorgers in Arnhem zijn. Kunt u deze aanname uitleggen c.q. waarop dit gebaseerd is?
Dit cijfer is gebaseerd op de Trendrapportage Participatie 2016, van de gemeente Arnhem afdeling Onderzoek en Statistiek. Zie bijgevoegde document.
2. Kunt u een overzicht geven over de beschikbare budgetten 2016 en 2017 voor de mantelzorg, de respijtzorg, het mantelzorgcompliment en de daaraan gekoppelde taakstellingen?
987.000 euro voor 2016
987.000 euro voor 2017
Van dit bedrag is 450.000 euro gereserveerd voor de mantelzorgwaardering.
Ombuiging van taakuitvoering en budgetten naar sociale wijkteams na 2017: € 347.500.
3. Kunt u informatie geven over de subsidie die verstrekt werd in 2016 en verstrekt wordt in 2017 aan MVT Arnhem?
De subsidie voor MVT Arnhem in 2016 en 2017 bedraagt structureel: € 335.500.
4. Een van de instrumenten voor respijtzorg is het inzetten van de dagopvang. Kunt u cijfers (financieel budget, aantal afnemers en het aantal dagdelen per persoon) aangeven over 2015 en 2016? Welke prognose en beschikbaar budget is er voor 2017?
De Adviesraad Wmo wordt geadviseerd hierover in gesprek te gaan met de concern controller van de gemeente Arnhem, dhr. Vervaart.
5. In de evaluatie kwam naar voren dat tijdens het keukentafelgesprek het onderwerp mantelzorg niet of te weinig aan bod komt; het gaat immers om de zorgvrager. Hoe wordt deze kanteling gerealiseerd? Hierbij is aangegeven dat de MVT een rol gaat spelen. Hoe ziet dat eruit?
Bestuurlijk en ambtelijk krijgt de rol van de sociale wijkteams, c.q. wijkcoaches ten aanzien van mantelzorg met ingang van 2017 een sterkere nadruk. In dat kader vindt er een ombuiging plaats van verantwoordelijkheden, taken en budgetten.
Teineinde deze kanteling aan te jagen en faciliteren zet MVT in de periode 2017 - 2018 gericht in op verdere deskundigheidsbevordering van de wijkcoaches. Bewustwording, oog hebben voor de mantelzorgers tijdens het keukentafelgesprek, maakt hier onderdeel van uit.

Vragen naar aanleiding van het plan van aanpak (fase 2: implementatie):

Verbreding aanbod ondersteuning en waardering:

6. De dag van de mantelzorg werd in 2017 op wijkniveau georganiseerd. Er werden teleurstellende aantallen bezoekers geregistreerd. Kosten: bijna €200 per mantelzorger. Op welke wijze wordt de doorontwikkeling van deze dag en een verhoging van het aantal bezoekers gerealiseerd? Welke andere resultaten dan het organiseren op wijkniveau en een hogere opkomst zijn er? (bijvoorbeeld actief promoten van de ondersteunende producten, of ???). En is er bijvoorbeeld ook een afweging gemaakt om deze dag te laten vervallen en het budget te besteden aan bijv. het 'werven' van meer mantelzorgers of nog meer uitbreiden van informatie en adviesmogelijkheden voor mantelzorgers, aangezien de bekende mantelzorgers zowel plaatselijk als landelijk aangeven dat hier de behoefte ligt.
De dag van de mantelzorg wordt voortgezet in de wijk. Deze dag heeft tot nu toe één keer op deze manier plaatsgevonden en wordt op basis van de evaluatie van 2016 doorontwikkeld. Naast de sociale wijkteams, zijn de teams leefomgeving betrokken bij de organisatie. Om meer mantelzorgers te werven voor deze dag, krijgt het programma dit jaar in alle wijken hetzelfde format, daarnaast wordt ingezet op meer communicatie over de Dag van de Mantelzorg.
De ambitie is om de dag van de mantelzorg, mede op basis van de evaluatie van 2017, met ingang van 2018 qua uitvoering en budgettering geheel gebiedsgericht in te bedden.
7. We zien dat er weinig getalsmatige resultaten genoemd worden (toetsingscriteria) in de maatregelen en de resultaten (bijvoorbeeld van 3000 MCA's naar 4000 of ??). Op welke wijze en wanneer gaat er een evaluatie plaatsvinden om de resultaten te meten? Graag wil de adviesraad Wmo hierover geïnformeerd worden.
In de loop van 2018 vindt er een evaluatie plaats onder zowel Arnhemse mantelzorgers, het MVT, vertegenwoordiging van het sociale wijkteam en vertegenwoordiging van de teams leefomgeving. Er wordt geëvalueerd wat de effecten zijn van de brede bewustwordingscampagne en de overige maatregelen uit het project versterking mantelzorg en respijtzorg; zijn er meer vragen van mantelzorgers gekomen? Zijn er meer mantelzorgers geregistreerd? Weten professionals elkaar beter te vinden?
8. We missen in de rapportage en plan van aanpak enigszins de doelgroepen jeugd/jongeren en gehandicapten. Kunt u nader ingaan op deze groepen in relatie tot de versterking van de mantelzorg, de respijtzorg en het mantelzorgcompliment? Welke middelen worden ingezet om deze doelgroepen te ondersteunen? Welke organisatie krijgt een belangrijke rol voor de doelgroepen jeugd en gehandicapten (zoals bijv. de SWOA voor ouderen). Welke relatie heeft u gelegd met de adviesraad Jeugd?
Er is geen sprake van doelgroepenbeleid. Het is van belang dat alle mantelzorgers in al hun diversiteit naar vermogen, op eigen wijze hun zorgtaken kunnen (blijven) uitvoeren en daarbij maatschappelijk actief kunnen blijven. In dien en voorzover zij daarbij ondersteuning behoeven, speelt maatwerk hierbij een belangrijke rol. Geen één mantelzorgsituatie is immers hetzelfde en ook de draagkracht en draaglast per mantelzorger verschilt. In deze ondersteuning van mantelzorgers op maat spelen de (sociale) wijkteams met ingang van 2017 meer en meer een rol.
Er is geen rechtstreekse relatie gelegd met de adviesraad Jeugd. Het is zinvol als deze relatie in het verdere stadium wordt opgepakt door het MVT in het kader van netwerk versterking en bewustwording met betrekking tot jonge mantelzorgers.
9. Ook in dit kader vallen de in het plan van aanpak genoemde gastlessen voor jonge mantelzorgers. Het MVT geeft gastlessen op het ROC in Arnhem, gericht op bewustwording. Wat is het doel hiervan? Heeft de gemeente Arnhem/MVT ze ook concreet iets te bieden en

zo ja, wat? Zijn er resultaten bekend van deze gastlessen? En ook van de netwerkoverleggen waar het MVT bij aansluit om zorgcoördinatoren van scholen te informeren?

MVT heeft momenteel 4 uur in de week ingeruimd voor de doelgroep jonge mantelzorgers.

In het verleden heeft MVT vanuit externe projectgelden meer gedaan, maar deze zijn voor dit jaar niet beschikbaar. Het MVT richt zich in haar werkzaamheden op:

- Het onderhouden van contacten die zijn opgebouwd met scholen;
- Verbinden met andere initiatieven, zoals bijvoorbeeld de Young Heroes (een landelijke dag voor jonge mantelzorgers) en jongeren centrum Willemeen om gezamenlijk op te trekken bij activiteiten. Onlangs is er een voorleessessie geweest op twee basisscholen vanuit het boek "een moeder vol stoplichten" georganiseerd door JMZ Pro. Vertegenwoordiging van het MVT is hierbij ingevuld door een vrijwilliger die zelf docent is en jonge mantelzorger. Het MVT kijkt of het VGZ wil bijdrage aan de financiering van dit boek voor meer basisscholen in Arnhem, om jonge mantelzorgers zo meer onder de aandacht te brengen.
- Het geven van gastlessen. Deze hebben tot nu plaatsgevonden bij het ROC. Er is bewust gekozen voor een school waar relatief veel jongeren op zitten die zelf een opleiding volgen binnen zorg en welzijn, mede ook vanuit de wetenschap dat jonge mantelzorgers vaak kiezen voor zo'n opleiding. Zo snijdt het mes aan 2 kanten, naast vindplaats voor jonge mantelzorgers worden de leerlingen zich meer bewust van het thema mantelzorg, ook gericht op hun toekomstig beroep. Daarnaast wordt het mantelzorgcompliment onder de aandacht gebracht. Jongeren melden zich niet direct aan bij het MVT, maar dit loopt middels de school (vertrouwenspersoon).
- Netwerkoverleggen met de zorgcoördinatoren op scholen. Het gaat vooral om bewustwording bij deze doelgroep. Er is nog veel onbekendheid over het gegeven jonge mantelzorg en het kost tijd, maar de overleggen zijn zinvol en de wordt positief ontvangen. Zorgcoördinatoren (en via hen de mentoren) worden zich meer bewust worden van het feit dat zij aandacht kunnen schenken aan de jongere die opgroeit met zorg.

Het MVT ervaart dat jonge mantelzorgers niet altijd staan te springen om ruchtbaarheid over hun situatie of inschrijving bij een organisatie. Bekendheid op school en extra aandacht voor hen is dan al een heel mooi effect.

10. De wijkcoaches hebben een belangrijke rol in de doorverwijzing en ondersteuning van mantelzorgers. Hoe wordt deze rol geborgd in de werkprocessen en welke registraties met betrekking tot mantelzorg/respijtzorg en mantelzorgcompliment vinden dan plaats?
Wijkcoaches kijken naar het systeem, dat wil zeggen dat niet alleen naar de zorgvrager wordt gekeken maar ook naar de naasten; "Wat heeft men nodig om het vol te kunnen houden". De wijkcoach dient - al dan niet via MVT - goed geïnformeerd te zijn over de Arnhemse ondersteuningsmogelijkheden, om mantelzorgers hiernaar te (kunnen) verwijzen. Door middel van deskundigheidsbevordering, accounthouderschap van het MVT per wijk en de aandachtsfunctionarissen mantelzorg, zal de bewustwording over mantelzorg en de kennis over ondersteuningsmogelijkheden verder worden vergroot.
11. De mantelzorg toolkit dementie. Kunt u de adviesraad informeren over deze toolkit?
De 'mantelzorgtoolkit dementie' is een instrument dat in 2016 is ontwikkeld in het kader van het samenwerkingsverband van de Werkagenda Menzis. Het biedt een digitaal platform voor professionals in de (dementie) zorg. De toolkit laat zien welke interventies er zijn (of in ontwikkeling) die ingezet kunnen worden ter ondersteuning van mantelzorgers die zorgen voor een (beginnend) dementerende thuiswonende partner. De toolkit stimuleert samenwerking doordat er een snelle koppeling mogelijk is met andere professionals in de wijk, daarnaast zorgt men gezamenlijk voor de inhoud van de toolkit. De pilot die liep in de

wijken Geitenkamp en Presikhaaf was succesvol (er zijn 58 deelnemers), in 2017 wordt de toolkit daarom ook in de andere Arnhemse wijken uitgerold.

12. Domotica, in het verleden heeft de Seniorenraad in samenwerking met de HAN een project hiervoor uitgevoerd. Is de door u genoemde domotica keuzegids een voortzetting/opbrengst van dit project? Kunt u meer informatie hierover verstrekken? En wat is de bedoeling van de domotica keuzegids voor thuiswonende zorgvragers en mantelzorgers. Puur informatief?
De ontwikkeling van een domotica keuzegids is een borduurt voort op het initiatief van de Seniorenraad. Bepaling van de uiteindelijke vorm, inhoud en functie maakt deel uit van het ontwikkelproces en vormt (daarmee) één van de te realiseren doelstellingen.
13. Kunt u voorbeelden noemen van de lichte vormen van respijt die de gemeente wil gaan inkopen (start juni 2017). Budget: € 30.000,-. Is de klankbordgroep en/of projectgroep hierbij betrokken?
De klankbordgroep en projectgroep zijn op de hoogte van deze maatregel. Bij lichte vormen van respijt moet gedacht worden aan een uitstapje voor zowel mantelzorgers als zorgvrager, zonder dat de mantelzorgers 'zorg' hoeft te verlenen.
14. Buzz-on-tour van St. Werk & Mantelzorg: een tiental werkgevers (zijn er inmiddels al 10 bereikt?) krijgt een nulmeting aangeboden die inzicht verschaft in het aantal mantelzorgers binnen de organisatie. Waar lopen de mantelzorgers tegenaan en welke behoefte hebben zij mbt combinatie werk en mantelzorg. Wat zijn de afspraken over de uitkomsten van deze nulmeting en wat is het vervolg hierop? En komt er vervolgens dan ook een 1-meting?
De gemeente Arnhem heeft Buzz-on-tour samen geïnitieerd met het MVT Arnhem en Stichting Werk en Mantelzorg. Het MVT heeft werkgevers geworven voor deelname aan de tour. Tijdens de buzz-on-tour is gedebatteerd over het thema mantelzorg, met als doel bewustwording, uitwisseling van ervaringen, ideeën en verkennen van mogelijkheden. Een tiental Arnhemse werkgevers gaat met de nulmeting aan de slag, binnen het eigen bedrijf wordt gekeken waar mantelzorgers tegenaan lopen. Dit is de verdere verantwoordelijkheid van de werkgever. De gemeente en het MVT staan hier los van, er zijn dan ook geen afspraken over een vervolg. Uiteraard is het essentieel dat de werkgevers op de hoogte zijn van het aanbod van MVT om hier hun werknemers op te kunnen wijzen.
15. Er wordt bijna € 500.000 uitgegeven aan projectmatige versterking van mantelzorgondersteuning. Hoe ziet dit eruit? In de evaluatie van Mezzo kwam ook naar voren dat het huidige aanbod niet altijd overeenkomt met de wensen van de mantelzorgers, met name bij mantelzorgers die werken. We zien dit niet terugkomen in het plan van aanpak. Of valt dit onder het ondersteuningsfonds voor maatwerk?
De maatregelen in het kader van de versterking van mantelzorgondersteuning zijn verwoord in het plan van aanpak. En, ja het ondersteuningsfonds maakt hier deel van uit, maar ook de toegankelijkheid en laagdrempeligheid zoals het inloopsprekuren en het centrale knooppunt mantelzorg en respijtzorg.
Met ingang van 2017 krijgt de rol van de sociale wijkteams, c.q. wijkcoaches ten aanzien van mantelzorg een sterkere nadruk. In dat kader vindt er een ombuiging plaats van verantwoordelijkheden, taken en budgetten.
MVT zet in de periode 2017 - 2018 gericht in op verdere deskundigheidsbevordering van de wijkcoaches.
Daarnaast krijgen de teams leefomgeving middelen om algemene voorzieningen op te zetten als er meerdere signalen zijn met betrekking tot behoeften aan ondersteuning.
16. Het ondersteuningsfonds voor maatwerk: kunt u hier voorbeelden van geven en kan er vanuit de burgers ook proactief aanspraak op gemaakt worden? Bijv. initiatieven vanuit de wijk die hier geld voor kunnen aanvragen?
Om mantelzorgers te voorzien van adequate ondersteuning of respijt te bieden, is maatwerk

nodig. Bij gesignaleerde noodzaak is het zaak om snel en adequaat te kunnen inspelen op de ondersteuningsvraag. Dit draagt bij aan de ontlasting van de mantelzorger, voorkomt het omvallen van de overbelaste mantelzorger en vergroot de zelfredzaamheid van de mantelzorger. Voorbeelden: het (gedeeltelijk) mee-financieren van een extra cursus mindfulness, deelname aan een wandelgroep met wandelcoach, houtbewerking of de inzet van een vrijwilliger voor een zorgvrager met specifiek ziektebeeld.

Het ondersteuningsfonds wordt niet groots onder de aandacht gebracht bij mantelzorgers zelf. Het fonds heeft het karakter van 'stille hulp'. Professionals hebben dit achter de hand voor situaties met mantelzorgers die maatwerk en snelle actie behoeven.

Toekenning vindt plaats, met name op basis van de professionele toets door de wijkcoaches.

Dit is nader uitgewerkt in een plan van aanpak in samenwerking met een lokale werkgroep.

Het MVT neemt hierin een adviserende rol.

17. Overigens zie ik weinig acties terugkomen over respijtzorg. Of ik heb dit niet goed gelezen. Respijtzorg is een verzamenlnaam voor al die maatregelen, die kunnen leiden tot (tijdelijke) ontlasting van de mantelzorger. Het ondersteuningsfonds is hier een voorbeeld van en zal grotendeels worden ingezet als respijt voor de mantelzorger.

Toegang en gebruik:

18. het opzetten van één website voor informatie + aanbod mantelzorgondersteuning en respijtzorg: wordt er vanuit alle huidige websites dan verwezen met één link naar dé website? Wanneer is dit project klaar en gaat deze website meegenomen worden in de nieuwe communicatiecampagne?

Verder is gebleken dat vindbaarheid en zichtbaarheid op wijkniveau erg belangrijk is. Komt er ook een website op wijkniveau met informatie + aanbod in de wijk?

Er komt één digitale ingang voor het aanbod. Andere websites zullen door middel van een link hiernaar verwijzen. Tijdens de tweede fase van de bewustwordingscampagne zal deze website kenbaar worden gemaakt.

Het lijkt vooralsnog niet haalbaar om op wijkniveau een website op te zetten, dit vergt veel onderhoud om het aanbod up to date te houden.

Het MVT en de wijkcoaches zijn op de hoogte van de wijkgerichte mogelijkheden. Dit kan eventueel op de centrale website meegenomen worden en mantelzorgers kunnen naar deze ondersteuning worden doorverwezen.

Bewustwording en zichtbaarheid:

19. Het begrip mantelzorg wordt vaak niet goed begrepen c.q. mantelzorgers herkennen zich niet in de benaming. Hoe wordt dit meegenomen in de communicatiecampagne?

De campagne richt zich op een persoon (man/vrouw) die naast de mantelzorger staat.

Het wordt gepresenteerd als een gewone Arnhemse burgers, die naast 50% lasser ook 20% rugby speelt, 40% vader is en 20% mantelzorger.

20. Het plan van aanpak vermeldt dat deelname van maatschappelijke partners, zoals eerstelijns zorg, kerkelijke en vrijwillige organisaties hierin geborgd is. Kunt u aangeven hoe deze deelname eruit ziet? Met name zien wij hier namelijk een belangrijke rol voor de eerste lijns professionals die vaak als eerste contact heeft met de zorgvrager+mantelzorger. Is er nagegaan hoe hun rol nog meer benadrukt kan worden en óf en wát zij daar evt. nog voor nodig hebben aan kennis/materiaal/ondersteuning?

De wijkcoaches en het MVT spelen hierin een belangrijker rol. Als ondersteuners en netwerkers gaan zij in samenwerking met lokale professionals werken aan meer

zichtbaarheid en betere ondersteuning van mantelzorgers. Daarbij het inzicht van lokale partijen vergroot in de ondersteuningsmogelijkheden (waaronder respijtzorg) die er zijn voor mantelzorgers.

Signalering en preventie:

21. Preventie en vroegtijdige signalering van overbelasting en inzet van ondersteuning zijn van groot belang voor de mantelzorger en diens omgeving. Door adequaat te signaleren en ondersteuning te bieden kunnen risico's van overbelasting worden terug gedrongen. Momenteel is er geen structurele samenwerking of structureel overleg in Arnhem met het thema mantelzorg. De samenwerking met de sociale wijkteams verloopt steeds beter. Maar met overige eerstelijns professionals zoals huisartsen, moet de samenwerking verder versterkt worden.

We zien dat er gesproken wordt over preventie en signalering, maar niet wat er met deze signalen moet gebeuren. Is/komt hier specifiek beleid op?

En als dit beleid er is, is het voor de 1e lijns professionals ook duidelijk wat er met hun signaal gebeurt en kan in beleid hierover bijvoorbeeld een hoofdstuk over terugkoppeling gaan?

Signaleren heeft betrekking op het 'vinden' van mantelzorgers. Het is essentieel dat eerstelijns professionals zich ervan bewust zijn dat iemand mantelzorger is. Een patiënt bij een huisarts met somatische of psychische klachten, kan een mantelzorger zijn die overbelast is. In het kader van preventie is het belangrijk dat mantelzorgers door een breed scala van professionals worden gezien en gehoord, dat professionals mantelzorgers signaleren, wijzen op de ondersteuningsmogelijkheden die er zijn en daarmee bijdrage aan het voorkomen van overbelasting.

Daarbij ondersteund door de communicatie campagne, spelen de wijkcoaches en MVT spelen in de komende periode een belangrijke rol in de verdere bewustwording van mantelzorgers en hun 'omgeving', waaronder professionals.

Projectorganisatie:

22. Bij draagvlak: kunt u aangeven uit welke vertegenwoordigers/personen de klankbordgroep en projectgroep bestaan?

Inmiddels is de klankbordgroep samengevoegd met de projectgroep. Deelnemers zijn: vertegenwoordiger van de sociale wijkteams, vertegenwoordiger van de teams leefomgeving, SWOA medewerker, MVT coördinator, gemeente Arnhem, communicatie medewerker (op afroep), mantelzorgers en het APCG.

Namens de adviesraad Wmo,
werkgroep Mantelzorg en respijtzorg:

Fred Fonk en Dorien Dullaert

Arnhem, 1 juni 2017